

Nr 47.

Ankom till riksdagens kansli den 18 maj 1915 kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av § 8 i lagen den 10 oktober 1913 angående köttbesiktning och slakthus, dels ock i ämnet väckt motion.

Närvarande: herrar Lindhagen, af Ekenstam, Trana *), Stårner *), Lars Olsson, greve Spens, Dahl, Tisell *), Pettersson i Södertälje, Lindqvist i Stockholm, Eliasson, Pettersson i Bjälbo, Persson i Norrköping, Westman, Zelahn *) och Rehn.

---

*) Ej närvarande vid utskottets justering.

Genom en den 16 april 1915 dagtecknad proposition, nr 149, vilken blivit till lagutskottet hänvisad, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden, föreslagit riksdagen att antaga följande

“Förslag

till

Lag om ändrad lydelse av § 8 i lagen den 10 oktober 1913 angående köttbesiktning och slakthus.

Härigenom förordnas, att § 8 i lagen den 10 oktober 1913 angående köttbesiktning och slakthus skall hava följande ändrade lydelse.

Mom. 1. Inom område, där köttbesiktnings- men ej slakthustvång är gällande, äger samhället att för köttbesiktning, anställd på grund av *Bihang till riksdagens protokoll 1915. 9 saml. 40 häft. (Nr 47.)* 1

§ 2, och för sådan behandling av kött, som omförmäles i § 6 mom. 2, uppbära avgifter enligt taxa, som, sedan Konungens befallningshavande efter hälsovårdsnämndens hörande därtill uppgjort förslag, av Konungen fastställles för minst ett år i sänder. I denna taxa må avgifterna ej sättas högre, än som kan anses erforderligt till täckande av samhällets kostnader för köttets besiktning och stämpling samt ovanberörda behandling.

Mom. 2. Inom område, där slakthustvång är gällande, äger staden att för köttbesiktning, anställd på grund av § 2, för sådan behandling av kött, som omförmäles i § 6 mom. 2, för begagnande av slakthuset och, därest särskild marknadsplats för kreaturshandeln blivit anordnad i sammanhang med slakthuset, jämväl för nyttjande av marknadsplatsen och vid densamma uppförda stallar ävensom för kreaturens utfodring, skötsel och vägning uppbära avgifter enligt taxa, som, sedan Konungens befallningshavande, efter hörande av hälsovårdsnämnd eller den särskilda myndighet, varunder slakthuset förvaltning är ställd, därtill uppgjort förslag, av Konungen fastställles för minst ett år i sänder. I denna taxa må avgifterna ej sättas högre, än som kan anses erforderligt till täckande av stadens kostnader för köttets besiktning och stämpling samt ovanberörda behandling ävensom för slakthuset och marknadsplatsens förvaltning och underhåll jämte skälig ränta å anläggningskapitalet.»

*Herr Anders-
sons i Knäpp-
pinge m. fl.
motion.*

I samband med denna proposition har utskottet till behandling förehaft en i anledning av densamma i andra kammaren av herrar *Pehr Aug. Andersson* i Knäppinge, *Carl L. Olausson*, *David Norman* och *Cornelius Olsson* i Berg väckt motion, nr 250, vari hemställts, »att Kungl. Maj:ts proposition nr 149 ej måtte av riksdagen bifallas».

Till stöd för berörda hemställan hava motionärerna anført följande:

»Det har väckt ej ringa förvåning i vida kretsar, att Kungl. Maj:ts med kungl. propositionen nr 149 föreslagit riksdagen att utan talande skäl övergiva den ståndpunkt, som riksdagen så sent som 1913 utan meningsskiljaktighet hävdade i fråga om avgifter för köttbesiktning.

Dessa avgifter representera alltid ett fördyrande av köttvarorna, och träffar denna prisfördyring den stora allmänheten, såväl producenter som konsumenter. Principiellt riktigare och mera rättvist vore utan tveivel, att de samhällen, som av hygieniska eller andra skäl anordnade

dylik besiktning ock bure omkostnaderna därför och bestrede dem med sina skattemedel. Därigenom skulle omkostnaderna ej som nu verka fördyrande på köttet utan falla på de ekonomiskt bärkraftigare större skattebetalarna i städerna. Olämpligt är ju, att under namn av besiktningsavgifter införa en maskerad stadstull å en del lantmannaprodukter.

Av propositionen framgår tydligt, att propositionen tillkommit för att hjälpa ett par slakthusförsedda stadskommuner, men utredningen visar, att ett behov av hjälp blott föreligger vid de städer, som byggt för storslagna och dyrbara slakthus. Detta att genom lagstiftningsåtgärder fördyra livsmedel för att hjälpa några stora städers kommunalförvaltningar från den förlust och de svårigheter, de råkat i genom att missköta en gren av sin verksamhet, är en nyhet i svensk lagstiftning, och får man hoppas, att den ej får efterföljd.»

Såsom departementschefen erinrat hava bestämmelserna i 8 § i lagen den 10 oktober 1913 angående köttbesiktning och slakthus den innebörd, att avgifterna för enbar besiktning av kött icke få sättas högre än som kan anses erforderligt för täckande av samhällets kostnader endast för denna besiktning jämte stämpling och den särskilda behandling, som i samband med besiktningen må kunna förekomma. Detta gäller även för stad, varest offentligt slakthus finnes. Den rätt, lagen medgiver, till att jämväl kostnader för slakthusets förvaltning och underhåll jämte skälig ränta å anläggningskapitalet tagas i beräkning, gäller nämligen endast vid bestämmandet av avgifter för slakthusets begagnande. Även om besiktningsbyrå för uppslaktat kött är förlagd till slakthuset, böra alltså enligt lagens ordalydelse inga andra kostnader bliva grundläggande för taxan för besiktning av sådant kött, som icke slaktats i slakthuset utan blott undergår besiktning å byrån, än som sammanhännga med själva besiktningen med därtill hörande åtgärder. Att sätta besiktningsavgifterna så högt, att förtjänst å desamma måtte uppstå, torde därför icke överensstämma med lagens nuvarande avfattning, även om denna förtjänst användes till att minska eller motväga förlust å samtidigt bedriven slakthusrörelse.

*Utskottets
yttrande.*

Den princip för besiktningsavgifternas beräkning, som sålunda kommit till uttryck i berörda lagrum, framhölls av lagutskottet vid 1913 års riksdag såsom den riktiga och blev även av nämnda års riksdag godkänd.

I förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t den ändring i ovan angivna grund för beräkning av köttbesiktningsavgifterna, att dessa må kunna sättas till lika belopp med slakthusavgifterna, och sålunda be-

stämmas till belopp, som kan anses erforderligt för täckande ej blott av de kostnader, denna besiktning och i samband därmed stående åtgärder i och för sig betinga, utan jämväl, i samhällen med offentliga slakthus, av kostnaderna för slakthusets förvaltning och underhåll jämte skälig ränta å anläggningskapitalet.

Rörande de skäl, som föranlett framläggandet av ifrågavarande förslag, får utskottet — under hänvisning i övrigt till den kungl. propositionen — från föredragande departementschefens däri intagna yttrande anföra följande:

»Ett av de viktigaste av köttkontrollväsendets ändamål är ju att tillförsäkra samhällets befolkning en ur hygienisk synpunkt god och pålitlig vara. Detta vinnes alldeles otvivelaktigt bäst genom att djuren slaktas i offentligt slakthus och att desamma jämte de erhållna slakteriprodukterna därvid undergå all den därstädes anordnade kontrollen. Med allt erkännande åt besiktningsbyråernas gagnande verksamhet lär det icke kunna förnekas, att dessas kontroll måste i jämförelse med slakthusens anses såsom mindrevärdig. Det synes därför vara en fullt berättigad strävan hos de städer, som inrättat slakthus, att söka leda förhållandena därhän, att allt i staden salufört kött härrör från i det offentliga slakthuset slaktade kreatur. Även från den kreatursägande allmänhetens, i regel jordbrukarnas synpunkt, innebär användandet av slakthus vid kreaturens nedslaktning högst beaktansvärda fördelar. Detta har lantbruksstyrelsen med styrka framhållit, och jag vill härutinnan instämma med styrelsen. Jämväl från nationalekonomisk synpunkt lär slakthusens användning böra uppmuntras, bland annat enär därigenom åtskilligt avfall m. m. vid slakten tillvaratages omsorgsfullare än vid enskild slakt och sammanförandet av större, ensartade partier av viss vara underlättas, varigenom avsättningen befrämjas och nöjaktiga pris lättare erhållas.

Befordrandet av slakthusens användande i alltmer ökad omfattning synes alltså vara till gagn för såväl producenter som konsumenter av kött. För de enskilda slaktarna, särskilt dem, som driva sin rörelse i närheten av städer med slakthustvång men utom det område, där tvånget gäller, torde emellertid vissa olägenheter kunna uppstå genom slakthusens gynnande vid avgifternas bestämmande. I betraktande av de betydande fördelar i andra hänseenden, som stå att vinna, torde man dock icke därav böra förhindras att beträda den väg, som eljest synes vara den riktiga. Det möter ju för övrigt för dessa slaktare ej något hinder att fortfarande bedriva sin handel med slaktkreatur, kött och andra slaktprodukter, även om själva slakten försiggår å slakthuset. Därest

besiktningssavgifterna på grund av lägre kostnader sättas lägre än slakthusavgifterna, skulle däremot givetvis den enskilda slakterirörelsen och hemslakten direkt gynnas. Slakthusväsendets fortsatta upprätthållande och utveckling skulle därigenom allvarligt hämmas och de avsedda fördelarna äventyras.

Det är visserligen sant, att den önskade likheten mellan de bägge slagen av avgifter skulle kunna vinnas därigenom, att slakthusavgifterna, oberoende av kostnaderna för slakthusets anläggning, drift och underhåll, sattes till samma belopp, som besiktningen ensam för sig betingade, och alltså i större eller mindre mån understötte slakthusdriftens självkostnader. Därigenom skulle dock uppenbarligen en ganska avsevärd årlig förlust uppstå å slakthusrörelsen. Det är visserligen tydligt, att slakthusets förmåga att bära sina kostnader i mycket hög grad beror på dyrbarheten av dess anläggning och det mer eller mindre ekonomiska sätt, varpå driften ordnats, samt att en alltför storartad och dyrbar anläggning kommer att åtminstone för lång tid framåt verka tyngande på ekonomien och förhindra ett tillfredsställande ekonomiskt resultat ävensom att sådan olägenhet jämväl kan föranledas av ofördelaktigt anordnad drift, av alltför låg frekvens m. m. Men även om i dessa hänseenden ingenting finnes att anmärka, ligger det i sakens natur, att kostnaderna för ett djurs behandling i slakthuset, innefattande såväl djurets slaktning m. m. som besiktningen, för vilka kostnader slakthusavgiften skall utgöra valuta, måste avsevärt överstiga kostnaderna för enbar besiktning, och att, om slakthusavgifterna sättas till det belopp, besiktningen ensam för sig betingar, de övriga slakthuskostnaderna bliva oersatta och måste medföra förlust. Denna förlust finge väl då täckas genom beskattning å stadens invånare. Ifall dessa härigenom möjligen erhöle i någon mån lägre pris å slakthusets köttvaror, skulle detta motvägas av höjda kommunalutskylder. Huruvida detta sätt vore att föredraga framför att bestämma avgifterna så, att slakthuset bure sig självt, kan möjligen vara föremål för delade meningar ur sociala och andra synpunkter. Det bör dock härvid framhållas, att det ingalunda är självfallet, att lägre pris å köttvaror från slakthuset skulle vinnas genom nedsättning av slakthusavgifterna. Det synes tvärtom icke vara osannolikt, att en dylik nedsättning blott skulle medföra ökad förtjänst för mellanhänderna. Men det för mig bestämmande är, att det otvivelaktigt måste antagas, att genom ett sådant arrangemang benägenheten hos städerna att inrätta slakthus skulle hämmas. Det är därför enligt min mening nödvändigt, ifall man vill befrämja inrättandet av slakthus, att man icke ordnar så, att dessa anläggningar måste bliva en för veder-

börande stad i hög grad förlustbringande affär, betraktat ur synpunkten av stadens egen kommunala ekonomi.»

Emot det kungl. förslaget har i ovanintagna motion bland annat anförts, att köttbesiktningssavgifterna alltid representera ett fördyrande av köttvarorna, vilken fördyring träffar den stora allmänheten, såväl producenterna som konsumenterna. Motionärerna finna principiellt riktigare och mera rättvist, att de samhällen, som av hygieniska eller andra skäl anordnade dylik besiktning, också bäre omkostnaderna därför och bestred dem med sina skattemedel. Därigenom skulle — förmena motionärerna — omkostnaderna ej som nu verka fördyrande på köttet utan falla på de ekonomiskt bärkraftigare större skattebetalarna i städerna.

Vad motionärerna sålunda anført, riktar sig, som synes, mot rätten för samhällen, som infört köttbesiktningstvång, att över huvud taget uppbära särskilda avgifter för dylik besiktning. Då upphävandet av denna rätt för närvarande näppeligen lærer kunna ifrågasättas och spörsmålet härom i allt fall ligger utom ramen för det lagförslag, varom här är fråga, saknar utskottet skäl att ingå härpå.

Vidkommande åter den förhöjning av besiktningssavgifterna, som det kungl. förslaget avser att möjliggöra, finner utskottet visserligen, att ett uppgivande av den princip för dessa avgifters beräkning, som utskottet år 1913 ansåg sig böra förorda och varåt gällande bestämmelser i ämnet giva uttryck, kunna mötas av vissa betänkligheter. Utskottet har det oaktat ansett sig böra i huvudsak tillstyrka förslaget, då de av departementschefen anförda skälen samt den i propositionen förebragta utredningen synas utskottet giva vid handen, att detsamma är påkallat för tryggande och utveckling av slakthusväsendet i riket, om vars fördelar i såväl hygieniskt som nationalekonomiskt avseende utskottet är övertygat.

I ett avseende finner sig utskottet dock böra förorda en modifikation i det av Kungl. Maj:t föreslagna stadgandet. Medan beträffande nötkreatur producenterna sällan själva lära verkställa nedslaktningen, torde i fråga om svin förhållandet vara det motsatta. Särskilt för mindre jordbrukare skulle det givetvis erbjuda stora olägenheter att nödgas införa svinen levande till slakthuset, därest de vilja avyttra svinkött inom samhälle med slakthustvång. Även om besiktningssavgifterna sättas till samma belopp som slakthusavgifterna, torde det alltså vara antagligt, att i dessa fall hemsakt såsom hittills blir det vanliga. Då befrämjandet av slakthusens ökade användning sålunda i allt fall icke skulle ernås i fråga om slaktning av svin, torde av hänsyn till producenternas intresse besiktningssavgifterna för svinkött åtminstone under nuvarande förhållanden

skäligen icke böra sättas högre än lagen för närvarande medger. Utskottet får alltså föreslå en jämkning i förslaget i berörda syfte.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med förklarande att det i förevarande proposition innefattade lagförslaget icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, måtte, med avslag å den av herr Andersson i Knäppinge m. fl. i ämnet väckta motionen, för sin del antaga följande

Förslag

till

**Lag om ändrad lydelse av § 8 i lagen den 10 oktober 1913
angående köttbesiktning och slakthus.**

Härigenom förordnas, att § 8 i lagen den 10 oktober 1913 angående köttbesiktning och slakthus skall hava följande ändrade lydelse.

Mom. 1. Inom område, där köttbesiktningsmen ej slakthustvång är gällande, äger samhället att för köttbesiktning, anställd på grund av § 2, och för sådan behandling av kött, som omförmäles i § 6 mom. 2, uppbära avgifter enligt taxa, som, sedan Konungens befallningshavande efter hälsovårdsnämndens hörande därtill uppgjort förslag, av Konungen fastställas för minst ett år i sänder. I denna taxa må avgifterna ej sättas högre, än som kan anses erforderligt till täckande av samhällets kostnader för köttets besiktning och stämpling samt ovanberörda behandling.

Mom. 2. Inom område, där slakthustvång är gällande, äger staden att för köttbesiktning, anställd på grund av § 2, för sådan behandling av kött, som omförmäles i § 6 mom. 2, för begagnande av slakthuset, och därest särskild marknadsplats för kreaturshandeln blivit anordnad i sammanhang med slakthuset, jämväl för nyttjande av marknadsplatsen och vid den-

samma uppförda stallar ävensom för kreaturens utfodring, skötsel och vägning uppbära avgifter enligt taxa, som, sedan Konungens befallningshavande, efter hörande av hälsovårdsnämnd eller den särskilda myndighet, varunder slakthusets förvaltning är ställd, därtill uppgjort förslag, av Konungen fastställes för minst ett år i sänder. I denna taxa må avgifterna ej sättas högre, än som kan anses erforderligt till täckande av stadens kostnader för köttets besiktning och stämpling samt ovanberörda behandling ävensom, *där fråga icke är om enbar besiktning av svinkött*, för slakthusets och marknadsplatsens förvaltning och underhåll jämte skälig ränta å anläggningsskapitalet.

Stockholm den 18 maj 1915.

På lagutskottets vägnar:

CARL LINDHAGEN.

Reservation:

av herr *Persson* i Norrköping, som ansett att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte för sin del antaga Kungl. Maj:ts förevarande lagförslag oförändrat.
